

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II, пом.
Конто потч. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передпол.
Рукописи не повертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 450 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 750
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. з. Р-
муні 150 лелі, Болгарії 750
зл., Австрії 750 зл. Зміна
зависить від курсу.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Чи Ви пам'ятаєте, „Народної Торговлі“
продають на свята дріжджа, муку, вина і
прочі споживчі товари.

1497 а

4—5

Забута ділянка.

Спілки дрібного кредиту сист. Райфайзена.

Наша кооперація виникла в остан-
ніх часах помітний розмах, намага-
ючись стати сильно на ноги, не
зважаючи на те, що не користуєть-
ся вона ніякими з тих джерел, з
яких черпає їх обильно польська
кооперація. Правда, недостачу ви-
хідного кредиту відчуває наша ко-
операція не раз дуже болісно, але
саме ця обставина приневолює її
в життєвій практиці до проведення
засади самовистарчалості. Всі
наші кооперативи об'єднані організа-
ційно і під контрольним оглядом у
Ревізійному Союзі українських ко-
оперативів. Найкраще поставлена спо-
живна, господарська і виробнича
кооперація (Маслосоюз), натомість
слабше представляється кредитова
кооперація першого ступеня. І це
зовсім природне та зрозуміле, бо
в нинішніх часах за дешеві кредити
дуже важко, а українським коопе-
ративам їх досягнути майже немож-
ливо.

Та всеж є в нас установи, що
мають бодай в малій мірі змогу ко-
ристити з державного кредиту. Маю
на думці передвоєнні каси дрібного
кредиту системи Райфайзена, відомі
тепер під назвою кас Стефчика, що
були перед війною під доглядом
патронату Краєвого Виділу, а тепер
остануть під доглядом Патронату
Тимчасового Самоуправного Виділу
у Львові. Завдяки обставині, що
вони не були зв'язані ні організа-
ційно, ні під контрольним оглядом
з передвоєнним Красним Союзом
Ревізійним, а з теперішнім Ревізій-
ним Союзом українських коопера-
тив, у нас звертали на них мало
уваги. А й тепер ніхто ними не ін-
тересується. Перед війною було
в Сх. Галичині 407 українських, а
511 польських кас Райфайзена. Ко-
ли взяти на увагу теперішній поділ
Сх. Галичини на воєводства, то бу-
ли вони розділені ось як: у львів-
ському воєводстві було українських
190, польських 358; у тернопіль-
ському — українських 80, польських
175; в станиславівському — україн-
ських 171, польських 78.

За польських часів почали вони
відновляти свою діяльність. В 1926
р. відновлено у львівському воєв.
52 українських і 240 польських, в
тернопільському — 22 українських
і 89 польських, в станиславівському
— 127 українських і 38 польських.
Разом є тепер у Сх. Галичині 301
українських відновлених кас і 397
польських.

Перед кількома літами була в
нижніх кооператорах тенденція не
допускати взагалі до відновлення
тих установ тому, що вони оста-
вали під проводом і доглядом Па-
тронату. Іа думаємо, що таке ста-
новинище, хоч тоді й може оправда-
не, то всеж не було цілком пра-
вильне та доцільне. Наше селянство
дуже потребувало кредиту. Ще біль-
ше потребує його тепер. Бодай у
деяких хочом у дуже незначній мірі

могли його заспокоювати саме ці
відновлені каси. До того вони ма-
ли змогу діставати державний кре-
дит. А хіба українському населен-
ню прислужувало і тепер прислу-
гує повне право покористовуватися
державними кредитами. І якщо на-
ше населення і наші кооперативи
не мали і не мають доступу до
джерел того кредиту, то саме че-
рез ці товариства можна було най-
ти до нього бодай мінімальний до-
ступ.

Маємо певні дані про те, що львів-
ський відділ Варшавської Централь-
ної Каси рілльничих спілок, що роз-
діляє кредити поміж ті каси, тракту-
вав українські товариства все і з
правила неприхильно, а упривілейо-
вував польські. Та зяємо й те, що
опіній в справі уділювання креди-
тів видавав Патронат Самоуправно-
го Виділу. Отже обидві установи
не дуже підтримували українські
товариства. Та всеж відмовляти їм
кредиту цілковито не могли. А то-
му він таки доходив до них.

З передвоєнних райфайзенів не
відновлено в нас по нинішній день
більше половини, бо аж 206. Ду-
маємо, що на всі ті установи тре-
баб звернути більше уваги, треба
ними більше зацікавитися та ро-
бити заходи біля відновлення усіх.
Ми не можемо зрозуміти з них
вже хочби тому, що нинішній еко-
номічний відносини серед нашого се-
лянства наказують нам йти йому з
економічною допомогою в якнай-
ширшому розумінні і всіма доступ-
ними шляхами. Навіть мінімальне
заспокоєння хочби тільки одної
незначної частини селянства креди-
том є великою допомогою для ньо-
го. Це даємо під розвагу передо-
всім наших сільських діячів.

В. М.

За кулісами польсько- жидівської угоди.

Кілько було точок?

Цими днями відбула президія Жи-
дівського Клубу в особах голови
Гартгласа і його заступника Фарб-
штайна 2-годинну конференцію з
представниками польського уряду:
премієром Скішинським, мін. Стан.
Габським і підсекретарем д-ром
Студзінським. На конференції ви-
йшло на яву, що угода, заключена
між Жид. Клубом і урядом в лип-
ні 1925 р., про зміст якої був по-
інформований тодішній прем'єр
Волод. Габський, мала тільки 12
точок, що обнімали культурні й
релігійні ностуляти жидівського на-
селення. Уряд не має примірника
цєї угоди, в якій було б більше
точок, хоч представники Жид. Клубу
вказували на те, що точок му-
сило бути більше, бо в згаданих 12
точках нема найменшої згадки про
господарські потреби жидівського

населення. Прем. Скішинський обі-
цяв виконати все те, чого ще не
зреалізовано зі згаданих 12 точок.
Зрештою обіцяв ще скликати в цій
справі раду міністрів, на яку запро-
сить і президію Жид. Клубу.

Про цю конференцію подає
„Гайт“ такі пікантні інформації:
Представники Жид. Клубу домага-
лися виконання всіх жидівських по-
стутятів негайно. Колиж міністри
заявили, що в угоді не було більше
як 12 відомих точок, посла Гарт-
глас і Фарбштайн згідно з ухвалою
свого Клубу пред'явили їм текст
угоди, що його недавно пос. Райх
передав голові Гартгласові. На це
представники уряду заявили, що з
тим документом вони не
ознайомені. Мін. Габський
сказав тільки, що він свого часу
обговорював справу, необігні 12-и
точками, з пос. Райхом, але про це
не було мови, щоб угоду заключа-
вано на основі тих точок. В тому
напрямі уряд не взяв на себе ні-
яких зобов'язань. Реалізації жидів-
ських постутятів стоять зрештою
на перешкоді польські соймові гру-
пи, з якими уряд мусить рахуватися.
Як Жид. Клуб прийме цю по-
щочину і як на неї зареагує, поба-
чимо небавком.

Важке роззброєння.

Все скінчиться на підготовчій конфе-
ренції.

Пропонована конференція в справі
обмеження європейських зброєнь
готова відійти на далекий плід або
скінчиться тільки проектом: як зор-
ганізувати нову конференцію в цій
самій справі, але правдиву. Відмо-
ва радянського уряду взяти участь
у цих підготовчих нарадах на тере-
ні Швейцарії настрого на песимі-
стичний тон французьку пресу. Я-
сно, що як довго СРСР, бодай не
заявить наміру обмежити кількість
своїх армій, до цього часу Польща
та Румунія матимуть притоку не
зменшувати своїх зброєнь. Франції
не покидає думка, що на випадок
війни Німеччина готова подати руку
СРСР, щоб виправити сильною
кордоном, створених версальським до-
говором. У дискусії над працями
цєї конференції в англійському па-
рламенті, зазначено, що Лорд Ро-
берт Сеслі, голова англійської де-
легати на конференцію для роз-
зброєнь, вже провадить комітетом,
який начеркне загальні інструкції
дотично трьох форм зброєнь. Пра-
ця всієї конференції буде чисто до-
рядною; вона обмежиться на при-
готовленні широкого справоздання
для Ради Ліги Націй.

Замах на Муссоліні.

Маніфестаційна промова про велико-
морську політику.

Провідники великих народів ма-
ють щастя навіть у нещасті. На-
віть те, що загрожує їх життю,
причинається до збільшення їх
слави. Ця рефлексія вириває з на-
годи замаху на Муссоліні. Сгірл,
який упав на нього з руки умово
неудожі жінки, розійшовся по Італії
та світі такою луною, немов би це
був новий гарматний вистріл пере-
можли, який вистається з підбити
країну.

Упокійні міста Львова I

В неділю, дня 11 квітня 1926 р.
відбудеться
о 5 г. попол. у Львові, в салі „Народ-
ного Дому“ при вул. Рутанського 22.

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ

зі спільним порядком дня:

- 1) Політична положення українського на-
роду під теперішню пору.
- 2) Цілі і завдання національної політич-
ної організації.

Реферують: Д-р Дмитро Лавицький і Володимир Целевич.

Громадяни! Сполоніть свій обов'язок і
явіться численно на вічу!

Народна Організація
Українців м. Львова.

Муссоліні є першорядним зна-
цем психології юрби і небуденним
актором. Він умів негайно заявити
подію замаху зі своїм виступом на
цивільників „Кабур“, якого виїзд
на повне море мав стати символом
ново-великоморської політики Іта-
лії. У товаристві членів фашистсь-
кої дирекції, провінційальних сек-
ретарів партії, членів уряду, до-
стоїнників маринарки та генералів,
при гуку гарматних вистрілів, Мус-
соліні сказав промову, розяснюючи,
чому вибрав місце на кораблі на
це свято. Ось мотиви: „Я хотів —
казав Муссоліні — щоб ви склали
поклоні нашій славі маринарки, на
якій опираються наші найкращі
надії на майбутнє. Я хотів, щоб
ви звернулись з цим знаряддям
війни. Я хотів, щоб на цьому ко-
раблі ваш відхід став свідченням,
а ум охочих ширші овиди. Гому-то
коди вернетесь на місце своєї ді-
яльності з менш-більш контини-
тальними прикметами, мусите ділати
так, щоб розбудити серед насе-
лення значіння моря. Ми є Серед-
земноморцями і наша доля була
завсіді і буде зв'язана з морем“.

Завва про нову великоморську
політику Італії прийшла немов би
пляннова відповідь на замах з руки
англійської підданої. Англія змор-
щить брови.

Скасування нашпортових віз?

Гарний проєкт, але для свободних на-
родів.

Одним з найгарніших проєктів,
з думкою про поворот до „нор-
мальних“ передвоєнних часів, буде
пропозиція Англії на міжнародній
„нашпортовій“ конференції в по-
чатках мая у Женеві. Англійська
преса передає звістку, що англій-
ський уряд поставив там внесок
скасувати примусові нашпортові ві-
зи до всіх країв. Цю ідею при-
ймуть ряд держав, між якими у пе-
реїзді давно вже не мають ніяких
труднощів значайні громадяне. Та
що скажуть ті інші, які лаяються
випустити своїх підданих зпо-
за своїх кордонів, мов злочинців з яз-
ниці? Сумний досвід післявоєнних
літ каже догадуватись, що навіть
коли формально будуть скасовані
величезні оплати за нашпорт, тоді
на це місце приїде „ангустійніт“
розпорядок, на підставі якого гро-
мадяне перед відїздом будуть при-
неволені „одержати дозвіл“, відомий
з цзської доби під назвою „благос-
ловальна картка“.

Кожний фанатик сам, свій улюблений диск з помаранчевим, жовтим, синім, мідишним і т. п. смугами з одної пачки природного озвученого екстракту

ЕКСПРЕСС-АГРУМІНА

Відайте скрізь! Генер. Респ. в Польщі: 1247 ТИТАНИ, Львів Рівницька 6. 24-75

ниш. Швидко для гостей чужини було прослухати вступне слово Юліана Конієту, яке викладено на тільки українською, але також і французькою мовою. Зокрема треба відзначити те надзвичайно гарне враження, яке зробила виступка на французькій та англійській мовах. Юліан Конієт та єврейські організації, якої єврейські мови були. Особливо подобалося їм повага й чистота, з якою трималися ці громадяни. Вони майже чекали на ту саму розв'язку та беззастережності відносин, які панують поміж робітниками інших націй. Алеж наші колег тримали себе гарно, з надзвичайно високим почуттям власної гідності, що треба відзначити й поставити їх у приклад усім нашим людям на чужині.

Честь заслугам.

Юліан 50-літньої громадянської діяльності д-р Антона Горбачевського в Чорткові.

Дня 4 лютого ц. р. зібрання в салі Української Вєсїли, прикрашеної вишукано й портретом д-ра Антона Горбачевського, представники всіх місцевих товариств, деїгати з повіту, як також відпущені сусідніх повітів у числі понад 100 осіб, щоб віддати пошану заслуженому Юліанові з нагоди його 50-літньої культурно-політичної діяльності. В годині 8, вечором впровадив на сцену Юліан, зазначеного несподіванкою, професор Пігут, а зібраний хор праявляв його привітання. «Слава Тобі!» Після того вголосом д-р Юліанський іменем усіх зібраних палку промову, в якій характеризовав у загальних рисах заслуги Юліана за час його 50-літньої діяльності на всіх ділянках життя, а спеціально його діяльність за час перебування в чортківській поліції як старшого адвоката й повітового організатора. Труд достойного Юліана — говорив промовець — починався від чорної праці на селі в чортківській поліції, при виборах, а кінчився в соїні. Юліану чесно й безсторонно пройшов у житті 50 літ і може служити будучим поколінням як ідеал людини праці, чесноти й самопошани. Зв'язаний і заспокоєний Юліан відповів на виступаючі зібрання у скромному тоні, що його труд не вважає заслугою, а лише обов'язком, який кожний з громадян повинен сповняти. Беручи під увагу слова галицько-українського Гєня, поета Франка: «Кожний думає, що на тобі мільонів стан стоїть, що за долю мільонів мусиш дати ти отвіт» — уважав і він за свій обов'язок сповнити своє завдання громадянина так, щоб ніг спокійно консь собі сказати: «Я це ставрав робити по своїм силам і по своїм найкращому розумінню».

Після тих промов усі присутні засіли до соїної вечери, яку улажено старанним «Союзом Українок». Підчас цієї вечери промовляли по черзі даліш відпущені чортківського повіту й округу. Перший промовив о. Лев Воробкевич, декан з Білобожичів, вітаючи Юліана від духовенства чортківського деканату, відтак о. Петро Савий з Тарського як відпущені закарпатського повіту. Іменем коляницького повіту, як також іменем Союзу Українських Адвокатів у Львові привітав Юліана адвокат д-р Бих з Копичинців. Як делегати з сіл і товариші в народні й в поліції пошанували: о. Яків Таркавський з Улашківців і о. Михайло Фіголь з Шумківців. Іменем української прив. Галицької підписав заслуги Юліана директор гімназії в. Висот Петрикевич, який вгадав про те, що Юліан був одним з перших, які приїхали до заснування української прив. гімназії в Чорткові. Тому його погорда в новозбудованій гімназії служилим доказом пошани для працьовитої людини і взору для молоді і для учителя. Іменем Пов. Союзу Кооператив привітав Юліана як голову Надзирної Ради д-р Володимир Електорович, пригадуючи присутню діяльність Юліана на полі економічного піднесення нашого народу чужою заснуванням стоваришнем взаємодопомоги перед міною. Крім цього промовляли іменем «Союзу Українок» п. Сосновий, іменем українських залізничників п. Лапук, а від народних учителів п. Степан Маркоченко. Найбільше враження зробила промова п. Петра Поліщука, селянина з Вільста, який характеризував працю Юліана підчас виборів до австрійського парламенту і до соїму, а спешливо його труд при голосуванні в Бєлє підчас соїмських виборів. У кінці відчитав нарис на той день гратувальні листи, а то від УНДО у Львові, від просвітих і політичних організацій Волинщини, а Заліщицької, Гуськівської й Товстого. Із тих промовок подякував д-р Антон Горбачевський ще раз усім зібраним за цю несподівану й на його думку ласим надслужену честь та пошану, якою оточує зібрання до соїмної праці на народній ниві. Скільки зазначено відзначення національного Гєня.

Нові демонстрації безробітних в Варшаві.

9. IV. повторилися в Варшаві демонстрації безробітних. Около 330 людей йшло в напрям міністерства праці. Поліція розганяла демонстрантів. Але вони таки дісталися під міністерство праці. Покинувши білий будинок поліції й знову розігнано демонстрації. Двох арештовано. На площі залишилися білий відділ поліції, котрі не дали безробітним дальше демонструвати.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Покликання Пілсудського до чинної служби.

«Хайла» повідомляє з Варшави, що розглядані польським урядом і коал. партіями справи покликання Пілсудського до чинної служби в війську ніщо не стоїть уже на перешкоді. Усталили, що през. виконує зверхню владу підчас мира за посередництвом мін. військ. справ.

Мусоліні їде до Тріполіса.

Кружляк «Кавур» закинув якор у Гаєта. Ген. секр. фаши. партії, члени директоріату, секретарі провінц. організацій попрямували з Мусоліні. Потім «Кавур» у товаристві кількох кораблів відіслав до Тріполіса.

Змова проти румунської королівської родини?

У Бухарешті викрили змову на життя цілої румунської королівської сім'ї, за винятком наслідника престоло. Арештували якогось Німця, котрий мав виконати атентат.

Мавдалий переворот у Солуні.

В Солуні 5 тис. моряків під проводом майора Карабури, б. шефа штабу ген. Пангалоса, виконали держ. переворот, який їм у частині вдалося, бо зайняли цілий Солунь. У відозві до мешканців Греції жалали 1) негайного уступлення ген. Пангалоса, 2) нейтрального уряду, 3) свободних виборів президента, при чому переходово владу президента має сповняти адм. Кондуріотіс. В разі невиконання тих домагань, загрозили збомбардуванням Солуня. Ген. Пангалос вислав до Солуня сильні відділи війська. Вони звели правильний бій з бунтівниками. Їх у частині окружено, в частині добровільно піддалися військам уряду. Змовників арештовано. Всі, разом із провідниками, стануть перед воєнним судом.

Вибори до лит. соїму.

У ковєнськїм окрузі виставили до литовського соїму 25 виборчих ліст. Петруліс і Войкаос не кандидують. З поміж ліст нац. меншостей є 3 жидівські, 3 польські, 2 німецькі, 2 російські. У Клайпеді виставили 10 виборчих ліст, у цьому 6 литовських, 3 німецькі, 1 комуністична.

Тємна організація на Мадярщині.

Будапештська поліція впала на слід організації, якої цілком було відібрати від Чехословаччини колішні мал. землі. До організації належали визначні члени нац. організації.

Бірна.

Америк. дол. 936 — 943 канад. дол. 920 — 925, чеськ. кор. 02400 — 02450, дол. 0375 — 0400, франк фр. 02875 — 02900, фр. швейц. 160 — 170, англ. фунт 4200 — 4300.

Золото. 20 кор. 3350 — 3400, 2) франк. 3140 — 3150, 20 марк. 4900 — 4100; 10 руб. 4260 — 4300.

Срібло. Австр. кор. 06600 — 06700, 3 лан. мор. 360 — 370, фінлянд. 160 — 185, рубл. 280 — 290 рубль дрібний срібло 140 — 145.

Пшениця крава в 1925 р. 3600 — 3800 жито галицьке в 1925 р. 2450 — 2550 жито галицьке в 1925 р. 2450 — 2550 овес гал. 2250 — 2300.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Вчорашній «Діло» сільсько-білим плам'ям в двох місцях. Скома фіскально в тому закінчення статей

„Nadzieja“

Кожний місяць

збогатитись

купуючи один лос

І. клас

13-тої Державної Класової Лєтерії

з найціннішими і найвищими конкєтурі в краю

„НАДІЯ“

ЛВІВ, Сикєтєвська 6.

прім головної виграної

400.000 золотих

є виграні: по 250.000, 150.000, 100.000, 50.000, 45.000, 35.000, 25.000, 20.000, 15.000, 10.000, 5.000, 3.000 і т. д.

Що другий лєос виграв!

Цін лєосів: Черв'ї лєос 10 зол., біл лєос 20, цілий лєос 40 зол.

Тягєння вже 21 і 22 квітня 1926 року.

Поручаємо швидше замовляти, бо запас лєосів нашої шасливой конкєтури є вже малий. — Лїстові замовлення полагоджєтєся негайно.

В сїм місїні вїдїти і одєслати нам лїстї.

НАРТА ЗАМОВЛЄНЬ:

До фїрми **„НАДІЯ“, у Львовї; вул. Сикєтєвська 6.**

Отсїм замовляю до І. класї Державної Класової Лєтерії:

_____ шїлїх лєосів по 40 зол., _____ половинк по 20 зол., _____ черв'їх по 10 зол. — Належність _____ зложу по прислано лєосів, блянкетом П. К. О., перєстатїм фїрмою. — Ім'я і назвїща: _____

Близька адреса: _____

До характеристик польської пропаганди і закїнчення статї про подїї в Стрию. Це 37-а конфїскація нашого щодєнника з сїмю роп.

— **Поль Бонкур в Польщі.** Делегат Франції до Ліги Націй Поль Бонкур приїхав до Польщі, щоб познїаїмїтєся з її положєння. У вїторок, 6. п. м. мав він бути у Львові, але чомусь сюди не заїхав, а поїхав до Варшави до Вєльня. Однєчасно прибув у Польщу б. мїнїстр праці в кабїнетї Мєксдєлєвєдє, Тома Шлєв.

— **3 документї часу.** Rada Szkolna Powiatowa w Mościskach. L. 1316. Mościska, dnia 19. marca 1926. Do Pana Organizaatora Krutaja w Horyslawicach. Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego razem z dnia 15. marca 1926 Nr. L. N. 2561/26 powiadomilo, że Ministerstwo W. K. i O. P. rozporządzeniem z dnia 23. lutego 1926 Nr. 1. 1113/26 rozkazywalo bez rozpatrzenia podanie o treści odwołania przeciwko orzeczeniu Kuratorium z dnia 8. października 1925 L. 4542/1 N. którym utrzymano nadal (język państwowy, jako język nauczania w I. klasowej szkole powszechnej) w Horyslawicach, dla braku autentyczności podpisów pod odwołaniem pociągniętych, wpisane one jak bowiem jedna ręka, i niezgadując się z rozprawami własnoręcznie deklarując, urządzenie stwierdzone na deklaracjach szkolnych, wskutek czego niewiadomo, od kogo odwołanie pochodzi, a w szczególności, czy pochodzi od osób do wniesienia odwołania legitymowanych. O ile zaś patrzak deklarantów w Horyslawice pod wywodem odwołania narzekać na przetrwanie trzecia, to brakując stwierdzenia urzędowego, że dokonanie to zostało z urzędowaniem własnoręcznie deklarując, urządzenie stwierdzone na deklaracjach szkolnych, wskutek czego niewiadomo, od kogo odwołanie pochodzi, a w szczególności, czy pochodzi od osób do wniesienia odwołania legitymowanych. O ile zaś patrzak deklarantów w Horyslawice pod wywodem odwołania narzekać na przetrwanie trzecia, to brakując stwierdzenia urzędowego, że dokonanie to zostało z urzędowaniem własnoręcznie deklarując, urządzenie stwierdzone na deklaracjach szkolnych, wskutek czego niewiadomo, od kogo odwołanie pochodzi, a w szczególności, czy pochodzi od osób do wniesienia odwołania legitymowanych.

— **Шевченківський концерт молоді анадємїчної гімназїї** відбувся 2. п. м. в салї Муз. Тов. ім. Лєвєкєвє. Салї була битком набита, не бракувало й полїш, чотїх на подїїхє сєнтах молодї нїколі далїшє не бувало. Прогрєна салї була добїра, всї точнї виконано без замїтї. Найбїльшє подобавсь мїшанї й мужєвє

хори під управлєнєм проф. Яє. Вїтошнїського, що загавували кошичї найкращї часї студєнтського хору в акад. гімназїї, що дав нам багатї добрїх спївачїх, музїкїв і дїрїгентїв. Також солїстї-баритонї (О. Стєпура і Булик), як також солїстї-аузонї (скріпка — Огєроднїк, чєльо — Монїбоннїк, фортепїя — Старосїльський) зїбрали заслужєно гучнї одєскєнї; всї вони мають перед собою при далїшїй солїднїй працї гарнї будучнїсть. Дзї добїрїх деклємацїї та вступнє слово (Добїра-ськїя) доповнїли цїлїсть програми. За це дякує належнїсть молодї й управї гімназїї повнє признєння.

— **Нове мїсце оходїм Укрїнцїв у Вїднї.** Сєчє, як нам пишуть, кавєрєнє Альбєрт Гєф на позї аузонї Альбєртїтрассє в Атьєрттрассє в VIII. округї. Новїй її власнїк їжїєр Гєрбєт передїячє для своїх гостєв «Дїло» й мїшї українськї та євразїєскї часопїсї. Та кавєрєнє вже відїгравало дєкє ролї в політїчнїх жїттї українськїх ємїгрантїв у Вїднї, бо в лїтї на І-їм позєрїї відїбувалєся в рє. 1915 і 1916 засїданнє Вєсїлї Управї У. С. Стрїльцїв. Тут також по вїдомїх манїфєстї двох єсєрїв з 5. лїстопада 1916 р. відїбувалєся дозїрочї парадї кермуючїх тоді зах.-укрїнськїм політїчнїм нацїон. визнїчнїх лєудєв, єсїкуванї значнїм пок. послом о. Н. Фєлєсом. Сам лєкарєвє ула-дєжєнї єлєбатїно п єстетїчнїю.

— **Щє однє нєвєстєя стрїєнськїх подїї.** У стрїєнськїм шїтальї помар Захарїя Коуєр, дозїрєчї дому, учаснїк демонстрацїї безробітнїх у Стрїю. Булє рєчєнїй у хрєбєтнїй стєпї і мучєнє цїлий тєждєнє. Мїж 52 роцї. Такїм робом чїсло вїбнїх зросло на 10.

— **Судовїй тїбунал і присїяннї судїї.** Цїкавїм випадком тїхого конфїкту мїж судовїм тїбуналом і присїяннїм судїям була вїсїрїшнє розрєзє в справї вїєвєстєя тїтїчкого брєтє 20-лїтнїй парубок Мїхєлєвїч Вєвєнєцкїм з Вїтнї. К. вєвєнєцкї Вєвєнєцкї не любїли сєбє, сєарєлєсь, а нєвїтї подобавсь, ї-го сїчєя Стєлєв Вєвєнєцкїй побїв молодїшого, Мїхєлєвїч, і вєдєрєвє його шїпком по єлєчєх. Мїхєлєвїч вїдповїдє на це прїєдїєно погрозно вїдєлєтї. І справдї на другїй дєнь удєрєвє Стєлєвє вїєвєнєцкїх рїсєкєвє по голєвї так, що вїєвє Вєвєнєцкїй вїєвєнєцкїх вїєвєнєцкїх на судїї тїх, що мєвє намїр тїлїн брєтє побїтї колї чїєвє спївачї «Пєчєвєцє». що мї

Наші „руські“.

Колись і тепер. — Організація для... наміри. — В ласках у суспільстві. — Три секти. — Анастасія проти Лісковацького. — Політична метушня.

Після війни наші „руські“ жили в горнозвоні громадського життя. З цілою конкурсовою масою діячів і було тільки „Общество им. Качковського“, в якому мусили поділятися владою в помірковано українськості народом. Це „общество“ стало єдиним заборозом „руського духа“. Але від чого польська влада і незаспокоєні апетити недобитків „руських“?

Наші „руські“ з реалізацією погодилися були на ліквідацію своїх впливів серед мас, піддержуваних реальними аргументами „Союза русского народа“. В інших фортеці царської Росії. Вони зрозуміли, що після розвалу царської Росії їх активна роль скінчилася. Однак ніхто не могли погодитися з утратою цупко держаних до війни в своїх руках двох всенародних установ: Народного Дому й Ставропольського Інституту — яко джерел наживи для кількох „літателей“. І от у найважчу добу нашого життя, в рр. 1920—21 розпочали вони у польської влади заходи з метою повернути попередній стан, знову дістатися до Нар. Дому і Ставропольського Інституту, щоб обі ці установи перегоріти в джерела особистої й гурткової наживи. Польська влада, тримаючись старої девізи: *divide et impera* та пам'ятаючи ще передвоєнну „польняність“ наших „руських“, прихилилася до цієї концепції — тим більше, що п. Ян Сас Лісковацький по всіх передвоєнних дирекції поліції і тодішньої делегації (намісництва) рознісши ладан лояльності, вірноліданства і т. п.

Дня 15. лютого 1921 п. Лісковацький став польським правительственным комісаром Нар. Дому. Ще перелітним усунуто в Ставропольський сеніорат і теж покликано комісара. Мрії наших „руських“ здійснилися, вони знову забенкетували, дякуючи ласкавості директора поліції і „організації народних“. На чолі „руських“ висунався п. Лісковацький, держаний за Дудичевичів-

ських часів за джерми „русько-народної організації“. Стаючи зі своїми приятелями на ноги, почав продумувати і над політичною діяльністю, бо ж треба було визнати свою силу. Кілька разів відбувалися „зібрання“ під покровом поліції, привернено до життя „русько-народну організацію“, але вона нестала лишитися живою.

Підпора „руського общества“, висуваючи на чолі „руського діяча“ п. Лісковацького, були пореконані про його альянзизм, вірили, що він своїми „впливами“ доведе до реституції передвоєнних „світл“ в обох Інститутах, себто й їх допустити до участі в користуванні земними благами. Але п. Ліск. віднісся егістом. В менше інтративний Ставропольський після довгих вагань по добитки „руських“ сконструював якийсь сеніорат, але в Нар. Домі Лісковацький задержав єдиновласт.

І от наші „руські“ забунтували, підняли проти самодержавства Лісковацького. Незначний табір „руських“ розділився аж на три секти. Одні піддержували Лісковацького, другі зажадали іншого самодержавства в ранзі польського правительственного комісара, а треті поважилися навіть виступити проти усяченої Інституту комісара, домагаючись зібрання недобитків і переведення виборів. Останнє домагання є мрією, яка не зараз буде здійснена. Покінчило побудила друга секта. Дня 12. березня ц. р. польська влада „устринала“ п. Лісковацького і на його місце покликано п. Льва Черкавського, б. співробітника „Нов. Времени“, а по відбудові Польщі польського урядовця в міністерстві внутр. справ.

Таким чином від половини березня Нар. Дім має нового самодержавця з ласки міністерства внутр. справ. Але й сторонники Лісковацького не сплять. Видно, що за кулісами ведеться жорстока боротьба між сторонниками обох комісарів, коли група „руських“ знід стая Черкавського видала на днях за підписами д-ра Ів. Гриневського,

Р. Турчановича, о. І. Возника, о. Палоха, о. Тихонича, М. Вагінського, І. Пашкевича, д-ра А. Ліска, проф. Степкова, І. Костельського, ст. Хамі і студ. Михайлича — листочку під написом: „По дѣлу и о судьбѣ Русского Народного Дома въ Львовѣ“.

Листочку „розоблаче“ господарку п. Лісковацького, хоч подробиці обілюють і автори подати „з недалекої будучини“. Означе не лише ради господарки п. Саса Лісковацького, але й „увеселення ради“ подамо кілька виписок з цієї листочки:

„Комисаръ Янъ Сасъ Лісковачскій дорядивши власти мѣсто приступить до стѣпательной дѣятельности Института, началъ сейчасъ планомѣрно являе Общество ремеслающую національную (?) школу съ одной стороны, съ другой окрѣпляетъ и работъ яко безземельное орудіе на жѣсткую мѣхъ жаргонистъ передъ собою и чужими яко лидеръ партіи. Сказано мѣхъ, что лише черезъ его руки чужая ласка яко мѣхъ небезопасна буде становити въ нашъ ротъ, чужий уговоривать что оны единственно насъ распродаютъ можетъ. Въ доказательство сего зложити мыслоразлагающій и денатурирующий альянсъ „Меморіаль“ „Засѣданіе“ „Сессіоннаго тѣнуса“, которая то добротъ яко и въ асьбѣ жѣнщинахъ оказалась благоуханъ“.

Після ствердження цієї „szczęśliwej“ мрії, яка — „яко і въ асьбѣ жѣнщинахъ оказалась благоуханъ“, наступає короткий огляд діяльності п. Саса Лісковацького. Огже засобами „Общ. Львовской Самопомощи“ заснував він буя ремісничу бурсу, в якій поміщено 48 „учащихся по полямъ (?) ремесламъ и гимназистовъ“. По двох роках бурсу розважав. Описав п. Ліск. заснував нову бурсу на 67 учнів, але в ній було лише „6 русскихъ, остальныхъ украинцы“. На захист для студентів університету видав тільки дві кімнати. В бурсі і студентським „общезити“, панували крайню не-

грішніші поведінки. Студентську харчиню знищено в темному углі.

Ось причини, які довели до повалення Лісковацького і покликання Черкавського, який „отобралъ народное имѣніе въ очень печальномъ (мѣхъ) состояніи“. Ліскова, на пошання принамо львівське воєводство з „народного имѣніа“ 22,000 зол. яко „жалованіе“ за його „лифтоный трудъ и мозольную дѣятельность“.

Так скінчилася одна фаза комсарства в Нар. Домі з Лісковацьким на чолі, а тепер починається друга з Черкавським.

Здавалось би, що на „руській“ річці і вітрях не дихає, а тільки сон он які бурю там знімаються, а все їзжа наживи.

Але й на політичному полі починається метушня серед „руських“. Львів все частіше відвідує єдиний і невідомий представник „руського меньшинства“ пос. Серебренніков, відбуваються наради, пам'ятується організаційні спроби, виготовляються плани. На днях в „Обществі Качковського“ відбулася така конференція „руських“, а взяли в ній участь не лише „літатели“ від стая Лісковацького і Черкавського, але й д-ра М. Глушаківча. Словом: всею силою пари намагаються наші „руські“ воскресити старі часи величі. Але є всі дані сподіватися, що ця метушня не вийде поза мурі існуючих „руських обществ“.

3 життя еміграції.

Свято Шевченка в Люксембургу.

Українські Громади в Люксембургу і є суспільною містечку Одні в Франції, єдились для стісування для граней Тараса Шевченка. Свято перенесено на неділю 21. березня, щоб дати можливість взяти участь у торж. більшій кількості громадян. Хоча треба зазначити, що з багатьох і неділя заїзти, справа лише з аніи так званих шхит, які випадують в одному тижні на ранок, в другому після обіду, а в третьому на ніч, бо маємо, хоча й не завжди, в-годинний робітничий день.

Можна ствердити, що вечірка пройшла зі значним успіхом. Хоч у нас завжди недостатня сил, особливо музичних, бо в обидвох Громадах нема оркестра, проте жор робіт усе можливе, щоб забезпечити успіх.

Були й почесні гості з чужини: мр міста Одні зі сімєю, директор одні з люксембурзьких залізних гут, редактор поважного люксембурзького часопису „L'Echo“.

у нашій літературі. Покоління, що переживало її, лишилось з забувими пальцями. Кілька нарисів Стефаніка пригадає цю страшну добу своїм зосередженим трагізмом, напіл безомовним жахом. Вакко намалювати меншу мініатюру, в якій було би стільки несамовної динаміки, що в „Пісочній пригоді“, „Сини“ є симфонією, в якій воєнні диссонанси пропадають в акорді селянського серця, злитого з землею. Чи є в нас бодай люде, які — не розуміючись на літературі — самими інстинктом інтелігентів мають жаль до Стефаніка, чому він не вшкварив чогирос тоїм селянської епопеї, як Реймод? Навіть таких нерозумних претензій не чути. Писав Франко без упину і без міри, нині земляки мають клопіт, що зробити з повним виданням його творів. Визнає Стефанік свої нарисі бурею за буквою, мов афоризми, і не знають, чи глядіти на них, як на хлопський борщ, чи на панський десерт.

Селяне не читають Стефаніка, бо гадають, що він з них сміється, інтелігенти не читають, бо гадають, що він плаче над селянином. Стефанік знає про це. І скільки разів подумав про славу, здобути такою ціною, повторив собі стару сповідь:

„І мовчав я довгі, довгі роки.“

„Мої слова невимовлені, мій лад недовимовлений, мій сміх недосмішений!“

Мих. Рудницький.

Нова збірка Стефаніка.

(Василь Стефанік: Земля. Нариси й оповідання. З передмовою Д. Лукьяновича. Львів. Заходом і нахилом. Видавн. Кооп. „Громада“, 1926, ст. 69.)

Після довгої мовчанки знову промовив найбільше скулий на слово наш письменник. В інших народів поява нової збірки такого автора як Стефанік була би більшою подією, як криза чужого кабінету або нежданий свадок валюти. Політичні та економічні кризи вийшли вже в буденну хроніку. Та в яку царину вийшла в нас література? Хіба у відділ оголошень, якщо є такі видавці, що заважують на таку останню дошку рятунку.

Адміністратор видавництва, що з гордістю вибрало на „Землю“ прегарний папір, гідний тексту, адарилися в груди, мов справжній Стефаніківський герой, і хотів заборонити, що за місяць від появи збірки не розійшлося з неї ні сотки примірників. Подав навіть статистику, скільки маємо вчителів літератури і шукав розяснення, чому вони не купують Стефаніка, який мовірно проскочив уже й в гімназійні підручники. Сумна справа розяснювати факти відомих причин. Скільки літ розповдувалось „Мое слово“, видане в 1905 р.? Здається, що якщо не принагідні транспорти до Києва в 1918 р., то в „Книгарні ім. Шевченка“ решта накладу зі збірок Стефаніка з „Видавничої Спільни“ пішла б ще до липня поруч божеської поєми кохання

„Ромеа та Джулеті“ і Ноблісько-го лавреата Понтопідана, також співця селянського гора.

А проте нема в нас другого письменника, який менше журився би долею своїх книжок та менше писав з думкою про читача, як Стефанік. Шейо рисою він споріднений з Кошобинським. Наша критика може з їх виноградин китиць видувати, який хоче, напикот, призначений для широкого загалу; вони в першій мірі артисти, що плекали роками куці для доброго вина.

Письменник, що пише мужицькою говіркою і не виходить поза межі селянського світа — артистом для вибраних! Це подобає на парадокс. За те природним фактом для знавців нашої літератури є погляд, що Стефанік належить до таких своєрідних і загальнодоступних письменників, що навіть не треба його читати. Сюжет твору (в популярній значиній „Історії“) обиває у нас до цього часу мистецькі прикмети твору. Тому й не диво, що Стефанік видається пересічному читачеві ласому на „Історію“ продовжинком побутової літератури і що такий читач підкладає під текст мініатюрних нарисів усі відомі мелодії, починаючи від Катининої „Марусі“. Коли хто не розуміє звязку між стилем Стефаніка і зовсім новим тоном у відношенні до села, цей навіть не підозріватиме, що цей новий тон являється саме як реакція на сентиментальне оспівування селянської долі.

Стефанік не намагався вкладати у свої картини суспільних проблем, ні підкладати під них провідних думок. Він мав сміливість і річку артистичну вражливість полишити це читачам і критикам. І саме тому мав їх так небагато. Він є єдиним українським письменником сучасної доби, якого можна в цілому перекласти на якунебудь європейську мову, без остраку, що доведеться соромитися за „хуторянство“ нашої літератури. І саме тому тим більшим соромом можна спадхнути від думки, що про це треба в нас аж голосно казати.

Критики нової збірки Стефаніка поділяться імовірно на дві групи: одні зупиняться на висновок, що автор „Землі“ не сказав ново-го великого слова, — інші можуть дошукуватися „звороту“ в його творчості з нагоди його воєнних нарисів. І тут може початися стара суперечка на загальну тему: чи „тенденція“ є зміцненням твору, чи ослабленням? Те, що деякі схотять назвати „тенденцією“ таких нарисів, як „Марія“, „Воєнні шкоди“ або „Дід Гриць“, не є нічим іншим, як подихом актуальності в сюжеті. Сюжет не стає ще ні більше, ні менше вартісним від того, що йде по лінії суспільних настроїв даної доби. Стефанік не дикається таких подумів; його неохочий артистичний хист стримує його від балакучості та рефлексії, які спобоу дидактикою вивають 90 процент нашої літератури.

Остання війна майже незаписана